

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från långhuset i Steninge kyrka, Halland

Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av prover från långhuset i Steninge kyrka, Halland.* (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:63). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

16 juni 2019

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:63
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN LÅNGHUSET
STENINGE KYRKA, HALLAND

Uppdragsgivare: Västergötlands museum, Stadsträdgården Box 253, 532 23 Skara, 0511-260 00, info@vgmuseum.se (ref. Robin Gullbrandsson)

Område: Halmstad-Falkenberg **Prov nr:** 80699-80709 **Antal Prov:** 11

Dendrokronologiskt objekt: LångHus 80699-80705, Torn bjälklag under klockvåningen 80706-80709

Resultat:

Dendro nr:	Provbeskrivn Takstolsnr, S= söder N= norr ss=snedsträva återanvänd T=torn,bjälke från väst	Träd -slag	Antal år (1 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Kommentarer: mer vågad preciserad datering; proveniens
80699	2S ss	Ek	73-llw	Sp 10 W	1491	Juli 1491	
80700	S ss	Ek	62;2+ew	Sp 16, W	1490	Juni 1490	
80701	4S ss	Ek	90;3-llw	Sp 24, W	1477	Juli 1477	
80702	10N ss	Ek	87-llw	Sp 13, W	1491	Juli 1491	
80703	3N sparre	Ek	144+(7)	Sp 7+7, nära W	1463+(7)	1470-1480	(1470-1475)
80704	3N bb	Ek	122	Sp 14, 0-2W	1490	1490-1492	
80705	4N bb	Ek	108	Sp 18, W	1491	Juli 1491	
80706	T;3:e	Tall	162	Sp 54 ej W	1796	1796-1822	Norra Polen
80707	T; 2:a	Tall	133+ew	Sp 69 W	1795	Juli 1796	Centrala Polen
80708	T; 4:e	Tall	123;2	Sp 51, ej W	1786	1786-1815	Centrala Polen
80709	T; 1:a	Tall	118	Sp 5, ej W	Ej datering	-	

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Långhuset (80699-80705)

Två avverknings perioder framkommer i undersökningen **juni 1477** (med snävast möjliga tolkning) och **somrarna 1490 och 1491**. Proveniensen är lokal.

Tornet (80706-80709)

Samtliga daterade prov är komna från träd som kan vara avverkade **juli 1796**. Rimligen kan de två träd med bredare dateringsmässig felmarginal vara avverkade upp till några år senare. Träden har en **polsk proveniens**.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroiditetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891